నిప్పుకోడి

శ్రీ పెద్దిభొట్ల సుబ్బరామయ్య

ఉదయం తొమ్మిదిగంట లయింది. ఎండలో చురుకుపాలు హెచ్చింది. రామకోటి తన పాత లాల్చి జేబుల్లో చేతులుపెట్టుకుని నడుస్తున్నాడు. ఎండలో వేడిమి హెచ్చడంతో అత డనుకున్నాడు: 'నా ఆకలిలాగే ఈ ఎండకూ వేరే పనేమీ లేదు...'

ఒక పెద్దహోటలు...రామకోటి అకస్మాత్తుగా ఆగిపోయాడు. హోటలుముందు బోర్డు మీద వ్రాసివున్న అక్షరాలను కూడబలుక్కుంటూ చదివాడు: 'ఇచ్చట అన్నిపదార్థములు శుభ్రమైన వెన్నకాచిన నేతితో తయారు చేయబడును...'

రామకోటి క్రింది పెదవిని పళ్లతో నొక్కుతూ మరొక పోస్టరువైపు చూశాడు. అందులో యిద్దరు వస్తాదుల బొమ్మలున్నాయి. ఒకడిది గుండు...రెండోవాడి మెడలో ఒక తాయెత్తు వుంది. వాళ్లిద్దరూ ఛాలెంజీ వస్తాదులు. ఆదివారం సాయంకాలం జరుగబోయే కాటా కుస్తీ పోటీలలో వారిద్దరూ ప్రత్యర్థులు.

'ఇవాళేగా ఆదివారం...తప్పకుండా వెళ్లి చూడాలి...' అనుకున్నాడు రామకోటి.

కాని, యిటువంటి ఇతర ఆలోచనలతో ఆకలిని మరిచిపోదామని అతడు చేసే ప్రయత్నాలు బొత్తిగా ఫలించడంలేదు. ఇప్పుడూ అంతే అయింది. అతని లాల్చి జేబులో ఎంత వున్నదో అతనికి తెలుసు. అతడు బడ్డీకొట్టు పక్కకు తప్పుకుని జేబులో పైసలన్నీ యివతలికి తీసి లెక్కపెట్టుకున్నాడు. ఎన్నిసార్లు లెక్కపెట్టినా ముప్పయిపైసలే...డబ్బులు పిల్లలను పెట్టవుకదా!

అతడు పైసలను గుప్పిటలో వుంచుకుని హోటల్లోకి వెళ్లాడు. లోపల ఎక్కడా ఖాళీలేదు. జనం తినేవాళ్లు తింటూవుంటే 'వాళ్ళెప్పుడు లేస్తారా' అని కాచుకుని వున్నవాళ్ళూ వున్నారు. అందరి ముఖాలలోనూ ఆకలి...ఆకలి...

అత డొకచోట కూర్చున్నాడు. అతని కెదురుగా యిద్దరు యువకులు కూర్చుని వున్నారు. వారిలో ఒకడు తాళాలగుత్తిని చేతి వ్రేలికి చుట్టుకుని గిరగిరా తిప్పుతున్నాడు. రెండో యువకుడు ఉండిఉండి ముఖం తుడుచుకుంటున్నాడు. ఉన్నట్టుండి మొదటి యువకుడు ఒక విట్టు వేశాడు. రెండో యువకుడు నవ్వాడు. ఒక్కక్షణం తర్వాత మొదటి యువకుడు ఏమీ తోచనివాడిలా జేబులోనుంచి పర్సు తీసి డబ్బు లెక్కపెట్టడం ప్రారంభించాడు. అయిదు పది రూపాయలనోట్లూ, ఒక అయిదు రూపాయలనోటూ...రెండోయువకుడు 'మొన్ననే కదురా యింటినుంచి మనియార్డరు వచ్చింది? మిగిలిందంతా ఏంచేశావు?' అని అడిగాడు. మొదటి యువకుడు నవ్వాడేకాని ఏమీ బదులు చెప్పలేదు.

యాభై అయిదు రూపాయలు! ఇరవై రోజుల క్రిందట రామకోటి చేతికి వూళ్ళో మార్వాడీ సరిగ్గా అంతే మొత్తం యిచ్చాడు, అతని చేతిమీదుగా చెల్లిపోయిన చివరి మెడలు అది...ఎన్నోయేళ్ల క్రిందట విజయనగరంలో జరిగిన పోటీలలో నాలుగోవాడిగా వచ్చినందుకు

తనకు లభించిన మెడలు అది...మొదట్లో దాన్ని తానెంత ప్రాణప్రదంగా చూసుకునే వాడు! ఇప్పటికి అన్నిటివలెనే దానికి కాళ్ళు వచ్చాయి.

సర్వరు వచ్చి నీళ్లగ్లాసులు చప్పుడు చేస్తూ బల్లమీద వుంచి 'ఏంకావాలి?' అని అడిగాడు.

మొదటి యువకుడు 'నాకు చాలా ఆకలిగా వుంది. రాత్రికూడా ఏమీ తినలేదు...' అంటూ ఏవో రెండు పదార్థాలు తెమ్మన్నాడు.

రామకోటి రెండు వ్రేళ్ళు చూపించి 'ఇడ్లీ' అన్నాడు.

'రెండిడ్లీలు!' అసలే పూతరేకుల్లా గాలి వీస్తే ఎగిరిపోయేట్టు వుంటాయవి. లోపల ఆకలి మాత్రం విపరీతంగా చెలరేగుతున్నది. రెండిడ్లీలు ఏ మూలకు? అతడు చాలా ఏళ్ళ క్రిందట నెల్లూరులో కాటా కుస్తీలలో పాల్గొనేందుకు వెళ్లి ఒకానొక సందర్భంలో పందెం కట్టి నాలుగు డజనుల అరటిపళ్ళు తిన్న విషయం గుర్తుకు వచ్చింది.

ఆ శక్తీ, ఉత్సాహమూ తగ్గిపోయి అన్నీ ఉడిగిపోయినా ఆకలిమాత్రం తగ్గలేదు సరి కదా తన దారిద్ర్యంతోపాటు వయస్సుతో పాటు అదికూడా పెరుగుతూ వచ్చింది.

అనుకున్నంతా అయింది. ఈ రెండిడ్లీలూ క్షణంలో నోట్లో కరిగిపోయాయి. ఇరవై పైసలు అయిపోయింది. పైగా దీనిమూలంగా సుప్త క్షుధాగ్ని జ్వాలలు మరింత విజృంభించాయి. మరొక ఇడ్లీ తెమ్మనిచెప్పి అతడు దిగులుగా కూర్చున్నాడు. పైసల నొక చేతిలో నుంచి మరొక చేతిలోకి మార్చుకుని నుదురు పట్టుకుని కూర్చుండిపోయాడు.

ఎదుటి యువకులలో మొదటి వాడు చెయ్యి కడుక్కునివచ్చి రెండో అతనితో 'అమ్మ బాబోయ్! నే నిక ఏమీ తినలేను. నాకేమీ వొద్దు' అంటున్నాడు.

రామకోటి అప్రయత్నంగా 'అదేమిటి బాబూ! ఇందాక ఆకలిగా వుందంటివే. ఇదేనా నీ ఆకలి? నీ వయస్సులో నేను ఎంత తిండి తినేవాణ్ణి! ఇప్పుడీ హోటళ్లలో డబ్బు లెక్కే తప్ప తిండి లెక్కేమున్నది? రూపాయలు అయిపోవడం తప్ప కడుపు నిండుతుందా ఏమన్నానా?' అన్నాడు.

ఆ యువకు లిద్దరూ రామకోటి చొరవకు ముందు ఆశ్చర్యపోయినట్టున్నారు. తరువాత ఆ యువకుల పెదవులమీద దరహాసం చూసిన రామకోటి మళ్లీ 'అవునండీ! మీ వయస్సులో నా కెంత తిండిపుష్టి వుండేది! నా కిప్పుడు అరవైయేళ్ళు నిండాయి. ఇప్పటికీ ఉన్నపాటున నలభై జతల ఇడ్లీలు తినగలను...' అన్నాడు.

మొదటి యువకుడు గడుసువాడు. అతడు నవ్వి 'సరే.. ఇప్పుడు నలభై ప్లేట్ల ఇడ్లీలు తినండి....పందెం ఏమీలేదు. మీరు గెలిస్తే ఆ బిల్లు నేనే చెల్లిస్తాను. మీరు ఓడిపోతే—అంటే నలభై ప్లేట్లూ ఖాళీచెయ్యలేకపోతే—నేను నయా పైసాకూడా యివ్వను. అప్పుడా బిల్లు మీరిచ్చు కోవలసిందే...సరేనా?' అన్నాడు. రెండో యువకుడు ఇందాక తాను మిత్రుణ్ణి అడిగిన ప్రశ్నకు సమాధానం తెలిసినవాడిలా ముఖం పెట్టాడు. అతనికి హుషారు హెచ్చింది. రామకోటివంక నిశితంగా చూశాడు. మెడమీద చిరుగుపట్టిన పాత లాల్చీ, అడ్డకట్టు లుంగీ, లావుపాటి బెల్టూ, బుంగమీసాలూ అతని దృష్టి నాకర్షించాయి.

రామకోటి కళ్లు మెరిశాయి. తల వూపి 'సరే' అన్నాడు. ఈ వ్యవహారం చుట్టుప్రక్కల వారినికూడా ఆకర్షించింది. అప్పటికే జనం ఆ బల్లచుట్టూ చేరడం ప్రారంభించారు.

సర్వరు పెద్ద ట్రేలో ఇడ్లీ ప్లేట్లు పట్టుకు

వచ్చి బల్లనిండా పరిచాడు. అటూ యిటూ తిరుగుతూ వుండే హోటలు సూపర్‌వైజరు— పచ్చనివాడొకడు—'అక్కడ జనం మూగివున్నా రేమిటా?' అని చూడవచ్చి తానూ అక్కడే నిల బడిపోయాడు.

రామకోటి నవ్వుతూ అంతటినీ తేలికగా తీసుకున్నాడు. తర్వాత త్వరత్వరగా తినడం ప్రారంభించాడు. చుట్టూ చేరిన జనం కళ్లు పెద్దవిచేసుకుని ఉత్కంఠతో చూస్తూవుండగా అతడు వెంటవెంటనే ప్లేట్లు ఖాళీచెయ్యడం ప్రారంభిచాడు.

క్రమంగా చుట్టూ జనం ఎక్కువయినారు. కొత్తగా వచ్చినవాళ్లు అక్కడ అంతకుముందు నిలబడి వున్నవారిని 'ఏమిటది?' అని ప్రశ్ని స్తున్నారు.

'ఆ మీసాల ముసలాయన నలభై జతల ఇడ్లీలు తింటానని పందెం కాశాడు.'

'పందెం ఎంత?'

'వేరే పందెం ఏమీలేదు. ముసలాయన అన్నీ తినగలిగితే ఆ బిల్లు అవతలివాళ్ళు చెల్లిం చేట్టు....తినలేకపోతే ఆయనే యిచ్చుకునేట్టు ...'

'నలభై జతల ఇడ్లీలతో పందెమా? నా చిన్నతనంలో వంద రూపాయలు పందెంకట్టి ఒక అరటిపళ్లగెల అంతా తిన్నాడొకడు.'

'నిజమే. ఈమాత్రపు దానికి పందెం ఎందుకు? ఈ తిండి మామూలుగా తినేవాళ్లు కరవదిలో లెక్కలేనంత మంది ఉన్నారు. రెండు రోజులు ఉపవాసం చేస్తే మనమూ తినవచ్చు ...'

'భలేవాడివే...నువ్వా తినేది? డోకులూ విరేచనాలూ పట్టుకుని 'ఢామ్మ'ని చస్తావు....'

'గామా ఒకసారి మొత్తం మేకనే తినేశాట్ట....'

'ఇప్పుడింతకీ ఈ ముసలాయన మొత్తం తినగలడంటావా?'

'చూస్తాంగా....'

మొత్తం ముప్పయి ఖాళీప్లేట్లు లెక్కకు వచ్చాయి. మళ్లీ సర్వరు పది ప్లేట్లు తెచ్చి పెట్టాడు. రామకోటి ఆ కొద్దిక్షణాల విరామంలో మీసాలు తుడుచుకున్నాడు. అంతలోనే అతని ముందు పది ప్లేట్లూ కనిపించాయి. అతనికి లోపల కొంచెంగా దడ బయలుదేరింది. ఇప్ప టికే కడుపు పూర్తిగా నిండిపోయింది. నీళ్లు తాగితే ఖాళీ వస్తుందేమో! అయినా ఎక్కువ నీళ్లు తాగకూడదు. అప్పుడు వ్యవహారం మొత్తం అడ్డం తిరుగుతుంది. అందువల్ల ఒక్క గుక్కెడునీళ్లు తాగాడు. కొంచెం ఫరవాలేదని పించింది. మరో ప్లేటు ముందుకు లాక్కున్నాడు.

ఆ యువకుడు చేతి చూపుడు వ్రేలితో తాళంచెవులగుత్తిని గిరగిరా తిప్పుతూ అలాగే కూర్చున్నాడు. అతని తీక్షమైన చూపులకు రామకోటి కళ్లలో ఆదుర్దా తెలిసే వుండాలి. అందువల్లనే అతని పెదవులమీద చిరునవ్వు ఉదయించింది. రెండో యువకుడు జేబు రుమా లుతో ముఖం మాటిమాటికీ తుడుచుకుంటూ అలాగే కూర్చున్నాడు.

'ఇంకెన్ని వున్నాయి?' అని అడిగా రెవరో జనంలోనుంచి.

'అయిదు జతలు....' అని సమాధానం వినవచ్చింది.

రామకోటి కళ్లకు ఆ చివరి పది యిడ్లీలూ పెద్దపెద్ద కుదుముల్లాగా, దిబ్బరొట్టెల్లాగా కని పిస్తున్నాయి. అయినా ఈ హోటళ్ల వాళ్లు యింతంత పెద్ద ఇడ్లీలు వేస్తారెందుకో! వీటినే తా నింతకుముందు పూతరేకుల్లా, గాలి విసు రుకు ఎగిరిపోయేలా వున్నాయని భ్రమపడ్డా . అతని మనసులో భయం బయలుదేరింది. కళ్లు

మూసుకుని తింటూనే మనసులో లెక్కవేసు కున్నాడు. తాను ఓడిపోతే ఎంత యివ్వ వలసివస్తుందో ఆలోచించాడు...అంతలో అతని గుండెలు దడదడ లాడాయి. జరగబోయేది తలుచుకుంటే నిలువెల్లా వొణుకు పుట్టుకుని వస్తున్నది. తాను ఓడిపోతే దాదాపు ముప్పయిఎనిమిది ప్లేట్ల ఇడ్లీలకు సొమ్ము చెల్లించ వలసివస్తుంది. తన దగ్గరున్నవి ముప్పయి పైసలు...తాను బయటపడిపోవలసి వస్తుంది. నలుగురిలోనూ తలవంపులు... అవమానం... అందరూ తనను అసహ్యంతో దొంగను చూసి నట్టు, మోసగాణ్ణి చూసినట్టు చూస్తారు. ఒక వేళ తాను ప్రాధేయపడి అడిగినా ఆ కుర్రవాడు 'ససేమిరా వీల్లేదంటే?...హోటలు దూరు కుంటాడా? ఇటువంటి సందర్భాలలో చొక్కాలు విప్పించి తీసుకుని పంపిస్తారని తాను విన్నాడు. లేకపోతే తనను లోపల రెండు రోజులపాటు చాకిరీ చెయ్యమనవచ్చు. ఇంత బ్రతుకూ బ్రతికి ఇంత అవమానమా? ఇంత జరిగాక తనకు ఆత్మహత్య తప్ప వేరే శరణం లేదు...

'ఇంక ఒక్క ప్లేటే మిగిలింది.' అంటున్నారెవరో...అది విని కళ్లుతెరిచి చూశాడు రామకోటి. అంతలో అతనికి కొండంత బలం వచ్చింది. ప్రక్కన నీళ్ళగ్లాసు అందుకుని అర గుక్కెడు మాత్రమే నీళ్లు త్రాగి ఆ చివరి ప్లేటు ముందుకు లాక్కున్నాడు.

'బస్....గెల్చాడు ముసలాయన .... గట్టి వాడే....' అన్నా రెవరో....

రామకోటి చివరి ప్లేటు దూరంగా తోసేసి మళ్లీ కొంచెం నీళ్ళు తాగాడు తర్వాత చేత్తో గొంతు సర్దుకున్నాడు...జనంలో కల కలం...హోటల్ సూపర్‌వైజరు నవ్వుకుంటూ క్లీనర్లను పిలిచి 'రేయ్...ప్లేట్లు తీసేయండి... ఊఁ...' అంటూ హడావిడి చేశాడు. చుట్టూ మూగిన జనం నవ్వుకుంటూ ఎవరి సీట్లలోకి వారు వెళ్లిపోయారు.

ఆ యువకు లిద్దరూ లేచారు. రామకోటికి చేయి అందించాడు మొదటి యువకుడు, రామ కోటి లేచి వారివెంట యివతలికి వచ్చాడు. ఆ యువకుడు బిలు చెల్లించి బయటికి వచ్చి నవ్వుతూ రామకోటి వంక చూశాడు

రామకోటికి అకస్మాత్తుగా దుఃఖం పొంగి వచ్చింది. అతడెంతగా ప్రయత్నించినా కళ్లలో నీటిపొరను ఆపలేకపోయాడు. అప్రయత్నంగా చేతులు రెండూ జోడించాడు.

వారిద్దరూ వెళ్లిపోయారు. రామకోటి వారిద్దరూ కనుచూపు మేర దాటిపోయేవరకూ చూసి నిట్టూర్చి వెనుదిరిగాడు. ఆ యువకుడి ముఖం...అతని కళ్ళలోని కాంతి...అతని చిరు నవ్వూ....రామకోటికి మాటి మాటికి గుర్తు వచ్చాయి.

* * *

కొంచెందూరం నడవగానే అతడు బాగా స్థిమితపడ్డాడు. ఒక బడ్డీ కొట్టుముందు ఆగి పది పైసల బీడీలు కొనుక్కున్నాడు. ప్రక్క నున్న తాటితో ఒక బీడీ అంటించుకుని మిగిలిన వాటిని జేబులో వేసుకుని నెమ్మదిగా పొగ వొదులుతూ యివతలికి రాబోతూవుండగా ఆ బడ్డీ కొట్టువాడు అతన్ని చూసి నవ్వి 'నేను గుర్తున్నానా?' అని అడిగాడు.

రామకోటి కళ్లు పెద్దవిచేసుకుని చూశాడు. ఆ కొట్టుమీది వ్యక్తికి పాతిక సంవత్సరా లుంటాయి. పెద్దపెద్ద కళ్ళు...పచ్చని మనిషి.., ఉంగరాల జట్టు సన్నగా పొడుగ్గా వున్నాడు. 'నన్నింకా గుర్తుపట్టలేదా?' అన్నట్టు నవ్వు తున్నాడు.

నేను మౌలానా కొడుకుని...'అన్నాడతడు. చివరకు...

రామకోటి అతని సమీపంలోకి వెళ్లి 'మౌలానా కొడుకువా? గుర్తుపట్టలేకపోయాను సుమా? నీ పేరు ఇస్మాయిల్ కదూ? అన్నట్టు మీ నాన్నను చూసి చాలా రోజులైంది... బాగున్నాడా?' అన్నాడు.

ఇస్మాయిల్ దిగులుగా నవ్వుతూ 'మీకు తెలీదేమో! మా నాన్న ఆరేళ్ళ క్రితమే పోయాడు...' అని చెప్పాడు.

రామకోటి నివ్వెరపోయాడు. అతని కళ్లముందు మౌలానా నిలబడినట్లయింది. తనకంటే చిన్నవాడు...మనిషి ఎట్లా వుండేవాడు! కండలు తిరిగిన పచ్చని శరీరమూ, నున్నని గుండూ, మెడలో పులిగోరూ... లంగోటా కట్టి తొడ చరిచి గోదాలోకి దిగితే పెద్దపెద్ద వస్తాదులకు కూడా గుండెలు దడదడ లాడేవి... పెద్దలు సంపాయించిన ఆస్తి వుండేదేమో, మంచితిండి తినేవాడు. నిరంతరం పదిమందినీ చేర్చి వారికి వ్యాయామమూ, కుస్తీలు, పట్లూ పద్ధతులూ నేర్పుతూ వుండేవాడు. కావలిలోనో ఒంగోలులోనో ఒకసారి తమ యిద్దరికీ పోటీ పడింది. ఆ నాడు జనం విరగబడిపోయారు. కుస్తీ జరిగినంతసేపూ జనంలోనుంచి ఒకటే గోల...చప్పట్లూ...ఈలలూ... ఆ నాడు తాను అతనిమీద గెలుపు సాధించినప్పటికీ అది గెలుపు అని తా నెన్నడూ అనుకోలేదు.

ఇస్మాయిల్ ఎవరినో కిళ్లీ చుట్టియిస్తూ చెప్పాడు. 'అప్పటికే ఖర్చు ఎక్కువయి పోయింది. ఇల్లేమో తాకట్టులో వుంది. అవతలి వాళ్ళు కోర్టులో వ్యాజ్యంవేసి గెల్చి యిల్లు నొక్కేయించుకున్నారు. మేమంతా చిన్నపిల్లలం; ఇదుగో...ఇప్పటికి నేనీమాత్రంగా నిలదొక్కుకున్నాను. చెల్లెలి పెళ్లిచేశాను. తమ్ముడు మీకు గుర్తున్నాడో లేదో ఒకసారి మీరు మాయింటికి వస్తే 'మామా మామా' అంటూ వెంటబడ్డాడు. వా డిప్పుడు రైల్వేషెడ్డులో పని చేస్తున్నాడు...'

రామకోటి ప్రతిమవలె నిలబడి విన్నాడు తర్వాత ఉన్నట్టుండి నిట్టూర్చి 'ఆ రోజులే వేరు. ఇప్పుడా హుషారే లేదు. అంతా కుర్ర వాళ్ళు చేరారు...ఇవాళ క్లబ్బుగ్రౌండులో కుస్తీ జరుగుతుందని చూశానే ఎక్కడో... వెళ్లాలనే వుంది...మరి టిక్కెట్టు ఎంతో, ఏమిటో...' అన్నాడు.

ఇస్మాయిల్ జేబులోనుంచి టిక్కెట్టు తీసి 'ఇదుగో, నా దగ్గర టిక్కెట్టు కూడా వుంది, కావలిస్తే యిది తీసుకోండి...నేను విడిగా వస్తాను. అక్కడ అంతా నాకు తెలిసినవాళ్లే..' అన్నాడు.

రామకోటి ఆ టిక్కెట్టు అందుకుని జేబులో వుంచుకుని నవ్వి 'నీకూ వుందన్న మాట ఈ పిచ్చి'...అన్నాడు.

'ఆ వాసన పోదుగా...మాఅమ్మకు ఈ కుస్తీలంటే వొళ్లుమంట. నేనయినా ఆమెకు తెలీకుండా వెళ్లడమే... 'ఆలస్యంగా వచ్చావేం రా?' అని అడిగితే 'సినిమాకు వెళ్లివచ్చాన'ని అబద్ధమాడుతూ వుంటాను. ఆమెకు తెలిస్తే గొడవ చేస్తుంది...అన్నాడు ఇస్మాయిల్.

'అయితే వెళ్తొస్తాను...' అన్నాడు రామకోటి నడక సాగిస్తూ.

అతని కిప్పుడు హాయిగావుంది. కూనిరాగం తీస్తూ బీడీ చివరి దమ్ము పీల్చి విసిరి అవతల పడేసి త్వరత్వరగా నడిచాడు. అప్పటికి ఎండలో బాగా వేడిమి హెచ్చినా అతనికి అట్టే బాధాకరంగాలేదు.

* * *

ఆ యింటి యజమాని మంచివాడు. ఇంటి మీద వచ్చే అద్దెలతోనే కాలం వెళ్లబుచ్చవలసి వున్నప్పటికీ ఆయన అద్దెలు విపరీతంగా పెంచ లేదు. ఆయనకు ముందూ వెనకా ఎవరూ లేరు. ఆ పెద్ద పెంకుటిల్లు పెద్దలు సంపాయించి

యిచ్చినది. రిటైరయిన తర్వాత వచ్చే ఆనాలుగు రాళ్లతోనూ, యీ అద్దె డబ్బుతోనూ కాలక్షేపం చేస్తున్నాడు. రామకోటి ఆయింటిలో ఒక చిన్న గదిలో చాలాయేళ్లనుంచీ వుంటున్నాడు. గది మధ్యలో ఒకతడికె అడ్డంపెట్టుకొని ఒకభాగం పడకగదిగా రెండోభాగం వంటగదిగా ఉపయోగించుకుంటూ కాలంగడుపుతున్నాడు. ఇరవై రోజులక్రిందట తన మెడల్ అమ్ముకున్నతర్వాత యింటిఅద్దె నాలుగురూపాయలుచొప్పున తాను బాకీపడిన నాలుగునెలలఅద్దె చెల్లించివేశాడు.

ఆగదిలో ఒకఫొటోవుంది. అది రామకోటిని చిన్నతనంనుంచీ అభిమానించి ఆదరించిన రాజాగారిది. ఆయన ఆరునెలలక్రిందట హఠాత్తుగా గుండెఆగి చనిపోయాడు, అంతవరకూ ఆయన రామకోటికి ప్రతినెలా ఎనభైరూపాయల వంతున పంపుతూవుండేవాడు. అందుకే రామకోటి ఎన్నడూ ఏఉద్యోగంకోసమూ ప్రయత్నించకుండా యిన్నాళ్ళూ హాయిగా కాలంగడిపాడు. ఇప్పుడు రాజాగారికొడుకులు వేరుపడి తమనుచూసేందుకు వచ్చిన రామకోటిని గమనించనేలేదు. పైగా నిరసించారుకూడా. వారి ప్రవర్తన, వారికరామకోటికి పైసాకూడా యివ్వరని చెప్పకచెప్పింది. అతడు వారితోమాట్లాడక తిరిగివచ్చేశాడు.

అతడు తలుపుతెరిచి లోపలికిప్రవేశించి పైనున్నతుండూ, లాల్చీతీసి తడికెమీదికి విసిరి, నడుముకున్న తోలుబెల్టుతీసి దూరంగాపడేసి కుక్కిమంచంలోకూలబడ్డాడు. పక్కవాటాలోఅద్దెకున్న మునిసిపల్ ఆఫీసుప్యూను కూతురు-అయిదేళ్లపిల్ల—పరుగెత్తుకువచ్చింది. ఆపిల్ల పేరు స్వరాజ్యం... దానిపొట్టనిండా ప్రశ్నలే...ఇంట్లో తల్లిని అడిగితే విసుక్కుంటుంది. అందువల్ల ఆపిల్ల తనకు ఏ అనుమానంవచ్చినా రామకోటి దగ్గరికిచేరి వొళ్లోకూర్చుని తీరికగా సంభాషణ ప్రారంభిస్తుంది.

అవాళ ఆపిల్ల వచ్చీరాగానే "తాతా! మాఅన్నయ్యకేమీతెలీదు. వాడు బడికెళ్లేటప్పుడు ఒకమాట అడిగాను. చెప్పలేకపోయాడు. పైగా కసురుకున్నాడు" అన్నది వొళ్ళోకూర్చుంటూ.

రామ టి నవ్వి "ఏమిటది?" అని అడిగాడు.

"మరేమో,వాళ్లమనో లేదూ..అదేమనోరమ.. అది చెప్పిందికదా, నిప్పుకోడివుంటుందే. అది నిప్పులుతింటుందిట..నిజమేనా మరి?..."

"ఏమో, నాకుతెలీదు.." అన్నాడు రామకోటి. స్వరాజ్యం అదొకరకంగా మొహంపెట్టి "నీకూ తెలీదూ?"అని వూరుకుంది.

రామకోటి ఆలోచనలోపడ్డాడు. అవును. నిప్పుకోడి అనేపేరు దానికెందుకు వచ్చిందో! నిజంగా నిప్పులు తింటుందేమో! లేకపోతే దానికి తనలాగే ఆకలిఎక్కువై ఏదిపడితే అది తింటుందేమో!పావురాళ్లు రాళ్లను తినవూ? అలాగేనేమో!

స్వరాజ్యం ఊరుకోలేదు. "నిప్పులుతింటే గొంతుకాలిపోదూ? ఆ మనో ఎప్పుడూయింతే... అన్నీ అబద్ధాలు చెపుతూవుంటుంది. పైగా వాళ్ళ అన్నయ్య చెప్పాడంటుంది..వాళ్ల అన్నయ్య పెద్దపెద్దపుస్తకాలుచదువుతూవుంటాడు"అన్నది.

రామకోటి ఆ పిల్ల వెళ్లిపోయిన తర్వాత మంచంలో కాళ్ళుజాపుకుని పడుకున్నాడు.అతని కెదురుగా గుమ్మంలోనుంచిచూస్తే పెద్దవేపచెట్టు కనిపిస్తుంది. దానిక్రింద ప్రొద్దుటినుంచీ ఎవరో కొలిమిపెట్టి గిన్నెలకు మాట్లువేస్తూ కళాయివేస్తూ పాటుపడుతున్నారు. పదేళ్ల బక్కచిక్కిన కుర్రవాడొకడు ఆయాసంతో ఒగర్చుతూ తిత్తివొత్తుతున్నాడు.

పక్కభాగంలో ఎవరో పేపరు పెద్దగా చదువుతున్నారు. "బీహారులో క్షామం.. ప్రజలు తిండిలేక పడుతున్న ఇక్కట్లకు లెక్కలేదు. బావులలో నీటిచుక్కలేదు...మా విలేఖరి....భూమి నెఱ్ఱెలువిచ్చి భయంకరంగావుంది..,ప్రధాని పర్యటన ప్రజలు ఆకలిగొన్నముఖాలతో చుట్టిముట్టి తమ ఇబ్బందులు చెప్పుకున్నారు. ప్రధానికళ్లలో నీరుతిరిగింది...క్షామప్రాంతంలో ఒకవృద్ధురాలితో సంభాషిస్తున్నదృశ్యం."

నెఱ్ఱెలువిచ్చిన భూమిని రామకోటి ఒకసారెప్పుడో చాలాయేళ్ళక్రిందటచూసాడు. అదేదో, ఒంగోలుకు దూరంగావున్నవూరు. మండువేసవి.

అసలే కరువుకాటకాలకు ఆ ప్రదేశం శాశ్వత స్థావరం. అతడు చనిపోయిన దున్నపోతు నొకదాన్ని చూశాడు. దానినోరు భయంకరంగా తెరుచుకునివుంది. అటువంటిపగుళ్ళనేలఅంతా..ధరిత్రి అంతా వేయినోళ్ళతో ''దాహందాహం'' అంటున్నట్టు...మూర్ఛవాడు నీటికోసంనోరుతెరిచినట్టు ..

రామకోటి బలవంతంగా ఆలోచనలు మళ్లించుకున్నాడు. అతని మంచంపక్కనే తడికెమీద చాలా పాతప్పేపర్లు అంటించాడు. అవన్నీ చాలాఏళ్ళక్రిందటివి .. మద్రాసులో పెద్దఎత్తున జరిగిన కుస్తీపోటీలకు సంబంధించిన బొమ్మలు .. రామకోటి అతిశ్రద్ధగా వాటిని తడికెమీద అంటించాడు.

బొమ్మలో చిన్నసైజుకొండలావున్నాడు కింగ్‌కాంగ్ ..అతని సన్ననితలా, పెద్దశరీరమూ, ఆచూపులూ తలుచుకుంటేనే అద్భుతంగా వుంటాయి.

మకుటంలేని మహారాజుగా చెలామణీఅవుతున్న కింగ్‌కాంగ్‌కు ఎదురునిల్చి 'సెభాష్'అనిపించుకున్నవాడు దారాసింగ్. భుజాలమీద గుడ్డ కప్పుకునివుండి బొమ్మలో చిరునవ్వు నవ్వుతున్నాడు. భారతదేశపు కుస్తీకి స్వర్ణయుగం మళ్లీ వచ్చిందనిపించాడు. సరిసమానంగా ఏపుగాపెరిగిన కండలు తిరిగిన శరీరం. ఆకర్షణీయమైన ముఖం. చక్కని క్రాపూ. కుస్తీలో ఒడుపూ వేగమూ: యితని ప్రత్యేతలు:

ఆ పక్కనే బొమ్మలో వున్నవాడురష్యన్ భల్లూకం. అతన్నితలుచుకుంటేనే హడల్‌పుడుతుంది. ఆతనికాపేరు ఎలావచ్చిందోగాని నిజంగా అతనిది భల్లూకపుపట్టే. పెద్దపెద్ద అంతర్జాతీయ వస్తాదులుకూడా మద్రాసులో అతని భల్లూకపు పట్టులోచిక్కి జవజవలాడి నీరుకారిపోయారు.

ఇంకా చాలా మంది వున్నారు కాని వారందరి ఫొటోలూ అతడు సేకరించలేకపోయాడు. అప్పుడు మద్రాసులో ఎంత హడావిడి...ఎక్కడెక్కడి మహావస్తాదులూ ఒక్కసారిగా రావటంతో గొప్ప అలజడి...జనం వేలకువేలు విరగబడిపోయారు, నగరంలో ఎక్కడ చూసినా అవే చర్చలు..వాగ్వాదాలూ...

రామకోటికి నిద్రపట్టింది. అతనికి సాధారణంగా కుస్తీలనుగురించి కలలు కనటమంటే గొప్ప యిష్టం. అటువంటి కలలు వచ్చిననాడు అతనికి చాలా హుషారుగా వుంటుంది. కాని యిటీవల చాలా రోజులుగా అతనికి కుస్తీలను గురించిన కలలు రావడంలేదు. ఎప్పుడూ కలల్లో పాములే కనిపిస్తున్నాయి. నిద్ర పట్టగానే మొదలు...రకరకాల పాములు...రకరకాలరంగులలో...లెక్కలేనన్ని కనిపిస్తాయి. ఒకసారి అయిదుతలలపాము కూడా కలలో కనిపించిందతనికి···ఇది విన్న ఒకాయన దాని ఫలితం చెప్పాడు. కలలోకి పాములు రావడం మృత్యుసూచనలు···'సరేలే, ఎందు కింకా బతకడం? బోలెడు జీవితం అయిపోయింది. ఇక ఈ స్థితిలో అనాయాసంగా చావడంకంటె మరేం కావాలి?' అనిపించిం దతనికి.

అతనికి యిష్టమైన కల మరొకటి వుంది. అతడు బాగా యవ్వనంలో వుండగా ఒక అమ్మాయిని ప్రేమించాడు. ఆ అమ్మాయి బంగారపు బొమ్మలా వుండేది. ఆమెను మొదటిసారి చూసినప్పుడు రామకోటికి మతి చెడింది. ఆమె నవ్వూ···ఆ కళ్లలోని కాంతీ...అంత గొప్పవి. ఆమెను కేవలం చూస్తూ అతడు కొన్నినెలలు గడిపాడు. ఒక్కమాట లేదు. పలుకులేదు.. నవ్వులు విసరడం లేదు..సైగలు చేయడంలేదు. పోనీ బుద్ధిగా పెద్దవారితో సంప్రదించడమూలేదు. ఆమెకు ఉన్నట్టుండి ఎక్కడో సంబంధం కుదిరిందన్నారు. వెంటనే పెళ్ళి అయిపోయింది. పెళ్లికి అతడుకూడా వెళ్లాడు. దూరంగా నిలబడిచూసి నాలుగు అక్షింతలు వేసి మరీ వచ్చాడు. చిరునవ్వులు చిందే అప్పటి ఆమె ముఖం అతనికి అప్పుడప్పుడు కలలోకి వస్తూవుంటుంది. ఆ రోజున అంతా అతడు పసివాడైపోతాడు. ఆ గదిలోనుంచి ఆనాడు వినిపించే పాటలకూ, కూనిరాగాలకూ, ఈల పాటలకూ అంతే వుండదు,

*　　*　　*

ఆ సాయంకాలం...

రామకోటి జేబులో టిక్కెట్టు భద్రంగా వుంచుకుని బయలుదేరాడు. మధ్యాహ్నమంతా నిద్రపోవడంవల్ల వొళ్ళంతా హాయిగా తేలికగా వుంది. పైగా చాలాఏళ్ళ తర్వాత అటువంటి కార్యక్రమానికి హాజరవుతున్నాడు తాను. ఇటీవల వూళ్ళో ఎవరూ ఇటువంటి కార్యక్రమాలు ఏర్పాటు చేయలేదు.

అతడు హుషారుగా అడుగులు వేస్తూ చురుకుగా నడిచాడు. విశాలమైన ఆవరణలో ప్రత్యేకంగా కుస్తీలకోసం ఏర్పాటు చేశారు. లోపలికి వెళ్ళేముందు ద్వారానికి అటూ యిటూ పెద్దపెద్ద బొమ్మ లున్నాయి. లోపల చాలా హడావిడిగా వుంది. రకరకాల తరగతుల టిక్కెట్లు కొనివచ్చిన జనం తమతమ స్థానాలలో కూర్చుని రొద చేస్తున్నారు. పలుచని లాల్చీలవారూ, మెడలలో పులిగోరులు ధరించిన వారూ, బుంగమీసాలవారూ, కొందరు నిర్వాహకులు అటూ యిటూ తిరుగుతున్నారు.

రామకోటి గ్యాలరీలో కూర్చుని చేత్తో మీసాలు సర్దుకుంటూ చుట్టూ చూశాడు. అతనికి గర్వం కలిగింది. ఈ జనంఅంతా కుస్తీలమీద వ్యాయామకళమీద అభిమానం వున్నవారే అనిపించిందతనికి. ఇంతమంది డబ్బుపెట్టి టిక్కెట్లు కొని ఈ తరహా పోటీలను ఇంతా ప్రోత్సహించడం అతనికి ఆనందం కలిగించింది. మనమూ ఒక ఛాన్సు తీసుకుందామా! అని కూడా అనుకున్నాడు.

కొంతసేపు నిరీక్షణ తర్వాత జనంలో గోల బయలుదేరింది. ఇద్దరు వస్తాదులూ గోదాలోకి దిగారు. వారిద్దరిలో ఒకడు పొట్టిగా లావుగా వున్నాడు. తల చాలా చిన్నది. రెండోవాడు పొడగరి. ఒడుపు వున్నవాడు...సన్నగా వున్నాడు. వారిద్దరూ గోదాలోకి దిగి ఒకరితో ఒకరు తలపడగానే ఇద్దరి శరీరాలూ పొంగాయి.

ఉండిఉండి జనంలో గోలా అరుపులూ ఎక్కువవుతున్నాయి. ఆనందించదగిన క్షణం వచ్చినప్పుడల్లా జనంలో ఉత్సాహం సముద్రపు హోరులా పెచ్చుపెరిగిపోతున్నది.

రామకోటి పక్కన ఉన్నవారు చాలా మంది లావుపాటి వాడి పక్షం. వాడు విజృంభించినప్పుడల్లా వారు పెద్దగా కేకలు పెడుతున్నారు. రామకోటికి వాడిలో మూర్ఖపు చొరవ తప్ప మరేమీ కనుపించలేదు. రెండోవాడే కొంచెం నయం....తప్పుకోడం, వీలుచూసుకుని వేగంగా ముందుకు దూకడంవంటి మంచి లక్షణాలు కొన్ని వాడిదగ్గర ఉన్నాయి.

రామకోటికి ఎడమప్రక్కన నడివయసు మనిషి ఒకడు ప్రశాంతంగా కూర్చుని చూస్తున్నాడు, రామకోటి అతనితో 'పోటీ బాగానే వుందికాని, వీళ్లు మరీ సగటు వస్తాదులు కూడా కారండీ···బొత్తిగా మామూలురకం... అయినా ఫరవాలేదు....' అన్నాడు.

ఆ మనిషి రామకోటి వంక చూసి 'ఏదో.. మామూలు కుస్తీలే.. అయినా యివికూడా రాను రాను క్రమంగా తగ్గిపోతున్నాయి. మునుపు నేను చాలా చూశాను. చాలా వూళ్ళలో చూశాను. ఆ హుషారే లేదిప్పుడు....ఏదో అభిమానంకొద్దీ రావడం తప్పితే....' అంటూ ఆగి అకస్మాత్తుగా అతన్ని గుర్తుపట్టినట్టు నవ్వి 'మిమ్మల్ని చాలా సార్లు చూశాను. విజయనగరంలో మొదటి సారి···నాకు బాగా గుర్తు. .మీరు నాలుగో వాడుగా వచ్చారు....ఒక మెడల్ యిచ్చారు మీకు....'అన్నాడు.

రామకోటి 'అవునవును..'అన్నాడు. అతని కళ్లవెంట ఆనందాశ్రువులు ఉబికి వచ్చాయి. అప్రయత్నంగా పైగుడ్డతో కళ్లు అద్దుకున్నాడు. తాను ఇరవై రోజుల క్రిందట అమ్ముకున్న ఆ ముచ్చటైన మెడల్ కళ్ళలో మెదిలింది.

'మద్రాసులో పోటీలు కూడా చూశాను. కుస్తీలంటే అవి....ఒక్కొక్కడూ జగజెట్టీ... కన్నులపండువుగావుంది కదండీ..అయినా యిక యిప్పుడీ కుస్తీలూ, గట్రా క్రమంగా తగ్గిపోతున్నాయి లెండి..తెలవారి లేస్తే అందరూ పొదుపుపొదుపు అంటున్నారు. మామూలుగా తినేవాళ్ళకే తిండి సరిగాలేదు. ఇక వస్తాదుల నేం తయారు చెయ్యగలం? పైగా యిదొక

తక్కువరకం హాబీ అయిపోయింది నలుగురి దృష్టిలోనూ..'అంటున్నాడింకా ఆ వ్యక్తి.

రామకోటి ఆనందంతో తల మున్కలై కళ్లు మూసుకున్నాడు. అతడు కళ్లు తెరిచేసరికి ఆ రౌండ్ పూర్తిఅయింది.

*   *   *

అతడు యింటికి తిరిగి వెడుతూవుండగా వెంకటేశు కనిపించాడు. అతడు నలభైఅయి దేళ్ళవాడు. మనిషి సన్నగా పొడుగ్గా వుంటాడు. ఏదో ఆఫీసులో ప్యూను ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు. జీతం తక్కువ..పై రాబడికి అసలు అవకాశం లేదు. దానికి తోడు కుచేల సంతానం..భార్య ఉత్తమురాలు. రామకోటి వారి యింటికి చాలా తక్కువసార్లు వెళ్లాడు. వెళ్లినప్పుడల్లా 'అన్నా' అంటూ పిలిచి తమకు కలిగిన దాన్లోనే కాఫీయో, మజ్జిగో యిచ్చిపంపుతూ వుండేది. పిల్లలు మొత్తం అయిదుగురు. అందులో ముగ్గురు మగపిల్లలు. ఆడపిల్ల లిద్దరూ బాగా చిన్నవాళ్ళు.

వెంకటేశు మొహం తుడుచుకుంటూ వచ్చాడు..రామకోటి అతని భుజంమీద చెయ్యి వేసి 'ఏమయ్యా? ఎట్లా వున్నావు? పిల్లలు కులాసా?' అని అడిగాడు.

వెంకటేశుకు తన పిల్లలంటే ప్రేమ. అతని ముఖం ఈ ప్రశ్నతో వికసించింది. 'మా పెద్దవాడిప్పుడు ఫిఫ్తుఫారం చదువుతున్నా డయ్యా; క్లాసులో వాడే ఫస్టు. మరొక సంవత్సరం ఓపికపడితే తర్వాత వాడికి మా ఆఫీసరుగారు ఉద్యోగం వేయిస్తానన్నాడు..తర్వాత వాళ్లిద్ద రినీ బాగా పెద్దచదువులు చదివించాలని మా ఆవిడ పట్టుదల..నా ఉద్దేశమూ అదే. అన్నట్టు నువ్వీమధ్య బొత్తిగా నల్లపూసవై పోయావేం? ఏమిటి కథ?' అన్నాడు.

రామకోటి నవ్వి వూరుకున్నాడు. వెంకటేశు మళ్లీ 'పిల్లలు 'మామ, మామ' అని గోల చేస్తున్నారయ్యా! ఒక్కసారి రాగూడదూ? ఏదో మాతోబాటు కలో గంజో తాగి కాస్సేపు ఉండిపోవచ్చు. తప్పకుండా రా..' అంటూ సందు మలుపుతిరిగి పోయాడు.

రామకోటి నడుస్తూ ఆలోచనలో పడ్డాడు. మళ్లీ రేపు తలుచుకుంటే భయంగా వుంది. ఎట్లా గడుస్తుంది? ఏమిటి చెయ్యడం? ఎక్క డన్నా ఏదన్నా పనిలో కుదురుకుంటే బాగుండిపోను. వెంకటేశుతో ఒక్కమాట చెప్పి వుంచితే బాగుండేది. ఏ ఆఫీసులో ఏ చిన్న ఉద్యోగం దొరికినా రోజులు వెళ్లిపోతాయి. ఇటీవలవరకూ తనకు డబ్బు పంపించిన రాజా గారు గుర్తుకు రాగానే అతని కళ్లు నీళ్ళతో నిండాయి. ఆయనతో ఒకప్పుడు 'నా కెక్క డన్నా చిన్న ఉద్యోగం ఇప్పించండయ్యా! చేసుకు బతుకుతాను. ఒక్కడి పొట్టకు ఎంత కావాలి? మీరు ప్రతినెలా ఊరికే డబ్బు పంపిస్తూ వుంటే తిని కూర్చోడం తప్పుగా వుంది..' అన్నాడు రామకోటి. ఆయన అది విని గంభీ రంగా నవ్వి 'అదేమన్నమాట? నేను కన్ను మూసేవరకూ మా సంప్రదాయాలు యిలా సాగి పోవలసిందే. నువ్వు మొదటినుంచీ మా మనిషివి. మేము నిన్ను అభిమానించాము. చిన్నప్పటి నుంచీ నువ్వు మా నీడలో పెరిగి పెద్దవాడవై మాకు పేరు తెచ్చావు. ఏదో మాకు చేతనై నంత ఎక్కువో తక్కువో యివ్వడం మా ధర్మం—ఎక్కువ యివ్వటానికి మునుపటి రోజులూ కావనుకో..ముసలివాడివై పోయావని నిన్ను వొదిలేస్తామా?..'అన్నాడు.

ఆయన చనిపోయిన తర్వాత తన అసలు బాధ ప్రారంభమైంది. ఆకలి యింత దారు ణంగా మనుష్యులను బాధించగలదని అతనికి యింతవరకూ తెలీదు.

ఎవరో అతన్ని పిలిచారు...రామకోటి ఆగాడు. వాడా పేటలో పెద్దరౌడీ అని పేరు పొందినవాడు. కొంచెం డబ్బున్నవాడు. వాడి ప్రయోజకత్వం రామకోటికి బాగా తెలుసు. అనవ సరంగా ప్రతివారితోనూ పోట్లాట పెట్టుకోవడం, సోడాబుడ్లు పెట్టి ఎదుటివారిని కొట్టడం, పదు నైన బ్లేడుతో హఠాత్తుగా అవతలివారిని గాయ పరచడం—ఇటువంటివాటిలో ఘనుడు.

అతడు పళ్లన్నీ బయటపడేట్టు నవ్వి 'నువ్వు పెద్ద ఫైల్మాన్‌వుకదా? నేనొక పని

చెప్తాను చేస్తావా? పని సక్రమంగా చేసుకొస్తే పాతిక రూపాయ లిస్తాను' అన్నాడు.

రామకోటి తలవూపి 'ఎవరినన్నా తన్ని రమ్మంటావా?'అని అడిగాడు.

వా డాశ్చర్యపోయి 'బలే ఊహించావే! సరిగ్గా అదే..చేస్తావా, మరి?' అని అడిగాడు.

రామకోటి 'చేస్తాను. నాకు మనిషిని చూపించు..' అన్నాడు.

వాడు మళ్లీ నవ్వి 'సరే, పోదాం రా.. మందు పోయించాలా?'అని అడిగాడు నడుస్తూ.

రామకోటి తల అడ్డంగా వూపి 'అఖ్ఖర్లేదు' అన్నాడు.

ఇద్దరూ దాదాపు రెండు ఫర్లాంగుల దూరం నడిచారు. అతడొక సందు మొదట్లో హఠాత్తుగా ఆగి రామకోటిని ఆపి 'అదుగో అటు చూడు..సరిగ్గా సమయానికి వచా ం... వాళ్లిద్దరూ మెట్లెక్కడంలేదూ? అదే శ్క రూము.. అ యిద్దరిలో అవతలివాడు:.స్టూడెం .' అన్నాడు.

రామకోటి కళ్లు నులుముకుని మరీ చూశాడు. ఆ యిద్దరినీ అతడు మరిచిపోగలడా? తాళంచెవులగుత్తి వ్రేలితో తిప్పుతూ తన మిత్రుడితో నవ్వుతూ కబుర్లు చెబుతున్న అతని విగ్రహం స్పష్టంగా కనుపించింది. మరుక్షణంలో వాళిద్దరూ లోపలికి వెళ్లిపోయారు.

రామకోటి ప్రక్కకు తిరిగి 'అతనేం ద్రోహం చేశాడు నీకు?' అని అడిగాడు.

'మొన్న సినిమాహాల్లో మాటా మాటా పెరిగింది. నన్ను అందరిలోనూ కొట్టాడు.'

'నువ్వూ తిరిగి కొట్టలేకపోయావా?'

'తిరిగి కొ డమా? · దెబ్బ కాచుకోడం కూడా చేతకాలేదు. అదేమి చెయ్యి? అదేమి చురుకు? కరెంట్‌షాక్ తగిలినట్టే....చూసేందుకు అలా వున్నాడా? చేతిచురుకు..బాబోయ్.. చెప్పలేననుకో....'

రామకోటి తల అడ్డంగా వూపి 'నేనేమీ చెయ్యలేను' అంటూ వెనుదిరిగాడు.

'అరె! పెద్దవస్తాదువని పిలిచానే నిన్ను ఇంతేనా సంబడం···'అన్నాడతడు వ్యంగ్యంగా

రామకోటి 'అవును....అంతే....' ంటూ సాగిపోయాడు.

* * *

మూడురోజులైంది. రామకోటి మంచంలో పడుకుని ఆలోచిస్తున్నాడు. ఈ మూడు రోజుల నుంచీ అతడు కేవలం మంచినీళ్లతోనే కాలం గడిపాడు. ఇప్పుడు పరిస్థితి అతని వశంలో లేదు. పొట్టలో మండుతున్న కొలిమి ఒకటి ఉండి సెగలు పొగలు చిమ్ముతున్నటు పిస్తున్నది.

అతడు నీరసంగా లేచాడు. రాజాగారి బొమ్మ కనుపించింది. నీళ్ళు నిండిన కళ్ళతో చేతులు జోడించి, 'ఆకలి యింత భయంకరంగా వుంటుందని నాకు తెలీకుండా ఏళ్ళ తరబడి పోషించావు. మళ్లీ జన్మ అంటూవుంటే నీ ఋణం తీర్చుకుంటాను···' అనుకున్నాడు.

నెమ్మదిగా లాల్చీ తొడుక్కుని తుండు పైన వేసుకుని తలుపు దగ్గరికి లాగి యివతలికి వచ్చాడు గుడ్డివెన్నెల···ఒకదానిమీద ఒకటి కట్టినట్టున్న పాకలు...వాటి ముందు బొంతలూ, చాపలూ, కుక్కిమంచాలూ వేసుకుని పడుకున్న పేదలు..కొంచెందూరంలో చెట్ల క్రింద ఆమాత్రపు వసతులు కూడా లేని దేశద్రిమ్మరులు..వీరంతా ఏం తింటున్నారు? ఎలా సంపాయిస్తున్నారు?

అతడు నీరసంగా నడిచి వె ఒక డాబా యింటిముందు ఆగాడు. అది కుస్తీల కంట్రాక్టరు యిల్లు..పిలుపు విని ఒక కుర్రవాడు వచ్చి 'మా నాన్నగారికోసమా? లోపలికిరా..? అన్నాడు.

పంచలో వాలుకుర్చీలో కూర్చుని పేపరు చూస్తున్నా డాయన. రామకోటి నమస్కరించి పంచ మెట్టు మీద కూర్చున్నాడు. ఆయన 'ఏం కావాలి?' అన్నట్టు చూశాడు.

'నా పేరు రామకోటి..మీరు వినేవుంటారండి..దేశ మంతటా ఎన్నోచోట్ల పెద్దపెద

వాళ్ళతో పోటీచేసి 'సెభాష్'అనిపించుకున్నాను. మా రాజాగారికి నేనంటే అభిమానం..ఇప్పటిదాకా ఆయనే నన్ను పోషించారు. ఇటీవలే ఆయన పోయారు..కొంచెంబాధల్లో వున్నాను..' అన్నాడు రామకోటి.

'అయితే ఏంచెయ్యమంటావు? అని అడిగాడాయన.

రామకోటి నెమ్మదిగా 'వచ్చే ఆదివారం నాడు నా కొక ఛాన్సు యిప్పించండి. నేనూ గోదాలోకి దిగుతాను..అవతలి వాళ్ళ కెంత యిస్తారో నాకూ అంతే యివ్వండి..' అన్నాడు.

ఆయన కళ్లు చిన్నవిచేసి నిశితంగా చూసి హఠాత్తుగా 'ముసలాడివి నీ కెందుకు లేవయ్యా. ప్రమాదవశాత్తూ ఏ కాలో చెయ్యో విరిగినా ఆ ఉసురు నాకు చుట్టుకుంటుంది. అవతలవాళ్ళంతా రాక్షసులు..శివమెత్తినట్టు గోదా అంతటినీ దున్నుతున్నారు. ఆ రోజులు కావు యివి..ఒక్కొక్కడూ నిన్ను నంచుకుతింటారు ఏమనుకున్నావో. దుస్సాహసం పనికిరాదు.. అంత యిబ్బందిగావుంటే రే పొకపూట మా యింటికి రా..అన్నం తినిపోదువుగాని..'అంటూ మళ్ళీ పేపరు చూడటం ప్రారంభించాడు.

రామకోటికి నవ్వు వచ్చింది. ఆ రోజులు కావు నిజమే..అయినా గోదా అంతటినీ దున్నడం గురించీ, నంచుకుతినడంగురించీ ఆయన అన్న మాటలు యదార్థాలు కావు. తనకు తెలుసు వాళ్ళ పరాక్రమం ఎటువంటిదో! అతడు నీరసం వల్ల ఒక్కక్షణం నిశ్శబ్దంగా ఊరుకుని తర్వాత లేచి 'సెలవు బాబూ!' అని చెప్పి బయటికి వచ్చాడు.

వీధిలోకి రాగానే నిస్సత్తువ అతన్ని ఆవహించింది. ఉన్నట్టుండి కాళ్లు తడబడ్డాయి. వొళ్ళు తూలింది. ఎవరో తనను పిలుస్తున్న సవ్వడి..వెనుదిరిగి చూస్తే ఎవరూ లేరు.

అతడు కాళ్ళీడ్చుకుంటూ మరికొంత దూరం నడిచి వెంకటేశు యింటిముందు నిలబడ్డాడు. వాళ్లింట్లోయిప్పుడు అన్నంవుంటుందా? వెంకటేశు సంపాదన తనకు తెలియనిది కాదు. ఇప్పుడు వెడితే యిబ్బంది పెట్టడం అవుతుందేమో!

అంతలో వెంకటేశు బయటికి తొంగిచూసి 'ఎవరదీ?' అంటూ యివతలికి వచ్చి అతన్ని గుర్తించి 'నువ్వేనా రామకోటీ! అలా నిలబడిపోయావేం? రా లోపలికి. సరిగా సమయానికి వచ్చావు. మీ చెల్లెలు అందరికీ అన్నాలు పెడుతున్నది. ఇంతసేపూ పిల్లలు చదువుకుంటూ కూర్చున్నారు. అందుకని ఇవాళ ఆలస్యమైంది..'అంటూ అతన్ని లోపలికి తీసుకుపోయాడు.

లోపల పిల్లలందరూ పింగాణీ కంచాల ముందు కూర్చునివున్నారు. ఆఖరి పిల్లవాడు రామకోటిని చూసి వెలుగు కుమ్మరిస్తూ నవ్వాడు. వెంకటేశు భార్య తలఎత్తిచూసి 'నువ్వా అన్నా! రా, శాన్నాళ్ళకు వచ్చావు. మమ్మల్ని బొత్తిగా మర్చిపోయా విన్నాళ్ళూ..'అన్నది వేరే విస్తరి వేస్తూ.

రామకోటి కళ్ల ముందు మచ్చలు కదులుతున్నాయి. అతడు ఏమీ బదులు చెప్పకుండా విస్తరిముందు వెళ్లి కూర్చోడం చూసి భార్యాభర్తలు ఒకరిముఖం ఒకరు చూసుకున్నారు. అంతలోనే వెంకటేశు భార్య గిన్నెలో మిగిలిన అన్నం అంతా విస్తరిలోపెట్టి ఆధరువేదో వేసి 'అన్నా..కానివ్వు' అన్నది. వెంకటేశు అతని పక్కనే కూర్చున్నాడు.

రామకోటి త్వరత్వరగా నాలుగు ముద్దలు మ్రింగి నీళ్లుతాగి ఈ ప్రపంచంలోకి వచ్చాడు. తర్వాత మిగిలిన అన్నంతింటూ పిల్లలందరినీ పలుకరించాడు. వెంకటేశు భార్యతో 'ఉన్న అన్నంఅంతా నాకే పెట్టేశావు. నువ్వేంతింటావు చెల్లెమ్మా!' అన్నాడు. ఆమె నవ్వుతూ 'మళ్లీ కుంపటిమీద బియ్యం కడిగిపెడితే ఎంతసేపు.. క్షణంలో కాదూ..' అన్నది.

రామకోటి చెయ్యి కడుక్కుని 'నాక్కూడా ఎక్కడన్నా చిన్నఉద్యోగం చూసిపెట్టవయ్యా..' అన్నాడు. వెంకటేశు బీడీ యిస్తూ ఆ మాట విని నవ్వాడు. రామకోటి కూర్చుని బీడీ ముట్టించుకోబోతూ ఆగి హఠాత్తుగా 'ఎవరో

పిలుస్తున్నారయ్యా నన్ను..'అన్నాడు. వెంకటేశు వాకిట్లోకి తొంగిచూసి 'ఎవరూ లేరే' అన్నాడు. రామకోటి కలవరిస్తున్నవాడిలా 'అదే మా రాజాగారి గొంతు..'అన్నాడు. తర్వాత బీడీ ముట్టించుకున్నాడు.

కొద్దినిముషాల తర్వాత లేచి 'వెళ్లొస్తాను చెల్లెమ్మా' అని కేకవేసి పిల్లలందర్నీ మళ్లీ పలకరించి వెంకటేశుతో 'నా ఉద్యోగం సంగతి మర్చిపోకయ్యా' అని హెచ్చరించి వీధిలోకి వచ్చాడు. బాగా పొద్దుపోయినట్టున్నది. ఎక్కడో ఏదో పక్షి ఒకటి వుండివుండి విచిత్రంగా అరుస్తున్నది. ఒక పాకలో పసిపిల్లవాడెవడో గుక్కతిప్పుకోకుండా ఏడుస్తున్నాడు.

రామకోటి తన కుక్కిమంచంలో పడుకున్నాడు. ఆకలి తగ్గింది, కాని, కళ్లముందు రంగురంగుల చక్రాలు కదలడం వింతగా వుంది. గదిలోకి గాలి విసురుగా వీస్తున్నది. గాలితో కలిసిన ఏదో గొంతు తనను పిలిచినట్టయింది. ఎవరు పిలుస్తున్నారో చూద్దామని అతడు లేవబోయాడు. కాని లేవలేదు. అతని కళ్లు తెరుచుకుని ఉండిపోయాయి.

* * *

చూపుడువ్రేలితో తాళంచెవులగుత్తి గిరగిరా తిప్పుతూ ఆ యువకుడూ, మాటిమాటికీ ముఖం తుడుచుకుంటూ అతని మిత్రుడూ కాలేజీకి వెడుతూవుండగా వీధిలో రోడ్డుప్రక్కన ఒక దృశ్యం...

ఒక నడివయసు మనిషి, ముగ్గురు చిన్నపిల్లలూ ధిలో వెళ్లేవారిని ఆపి 'అనాధప్రేతం బాబూ! ఎవరూ లేరతనికి..' అంటూ డబ్బులు అడుగుతున్నారు. తోచినవారు తోచినంత పడేసి వెళ్లిపోతున్నారు. ప్రక్కనే శవం పడుకోబెట్టబడివుంది. శవం తలనుంచి కాళ్లవరకూ గుడ్డ కప్పివుంచారు.

ఆ యువకుడు అటువైపు నడిచాడు. అతని మిత్రుడు 'ఎందుకురా నీ కివన్నీ? అన్నీ యిటువంటి అనవసరపు పనులే చేస్తూవుంటావు. అందుకే తలనొప్పి నీతో'అంటూనే అతని వెనక వచ్చాడు.

ఆ యువకుడు ఒక అర్ధరూపాయ నాణెం తీసి ఆ నడివయసు మనిషి చేతికిచ్చి శవం వైపు చూశాడు.

హఠాత్తుగా గాలి విసురుకు శవం ముఖం మీది గుడ్డ తొలిగింది. ఆ యువకుడు తన మిత్రుడి చెయ్యిపట్టుకుని 'అరె! మొన్న హోటల్లో, మనతో పందెంకట్టి ఇడ్లీలు తినలేదూ, అతనే.. అన్నాడు. అతని మిత్రుడు కూడా ఒకసారి అటు చూసి' అవును..అయినా యిక వచ్చెయ్యి నువ్వు..అవతల కాలేజీ టైమవుతున్నది..'అంటూ అతని చెయ్యి పట్టుకుని లాక్కుపోయాడు.

ఆ నడివయసు మనిషి శవం ముఖంమీది గుడ్డను సరిచేశాడు.